

## POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku Państwowej Komisji Wyborczej

z udziałem "P." z siedzibą w W.

o wykreślenie partii politycznej z ewidencji partii politycznych,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 października 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestnika od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 maja 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 28 maja 2015 r. oddalił apelację wniesioną przez „P.” z siedzibą w W. od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 10 grudnia 2014 r. w przedmiocie wykreślenia z ewidencji partii politycznych, wydanego na podstawie art. 38c ust. 2 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (dalej: u.p.p.), wobec złożenia przez „P.” sprawozdania finansowego za rok 2013 r. z uchybieniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 u.p.p.

„P.” z siedzibą w W. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 maja 2015 r., zaskarżając to postanowienie w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 38c w związku z art. 38a ust. 2 u.p.p. oraz art. 38c u.p.p., a także naruszenie

przepisów postępowania, to jest art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 224 k.p.c., art. 232 k.p.c. oraz art. 13 § 2 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Skarżąca podniosła w tym zakresie, że zgodnie z art. 38 ust. 1 u.p.p., partia polityczna zobowiązana jest złożyć sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych za rok poprzedzający złożenie sprawozdania „nie później niż do 31 marca każdego roku”. Sytuacje, które powodują odrzucenie sprawozdania są przy tym taksatywnie wymienione w art. 38a ust. 2 ustawy i nie ma wśród nich przekroczenia terminu z art. 38 ust. 1 ustawy. Zdaniem skarżącej, sprawozdanie złożone z przekroczeniem ustawowego terminu nie podlega więc w ogóle rozpatrzeniu. Innymi słowy, rozpatrywane merytorycznie są jedynie sprawozdania zgłoszone z zachowaniem ustawowego terminu i tylko w odniesieniu do nich Państwowa Komisja Wyborcza postanawia o przyjęciu sprawozdania bez zastrzeżeń, o przyjęciu go ze wskazaniem uchybień albo o odrzuceniu (art. 38a ust. 1 u.p.p.). Wniosek ten, w ocenie skarżącej, znajduje potwierdzenie w treści art. 38c ust. 1 u.p.p., który stanowi, że w razie niezłożenia przez partię polityczną sprawozdania w ustawowo określonym terminie, Państwowa Komisja Wyborcza występuje do Sądu Okręgowego w W. z wnioskiem o wykreślenie wpisu tej partii z ewidencji. W przedmiotowej sprawie, w dniu 22 września 2014 r. Państwowa Komisja Wyborcza podjęła uchwałę o odrzuceniu sprawozdania partii politycznej P. o źródłach pozyskania środków finansowych w 2013 r. z powodu naruszenia art. 25 ust. 1 u.p.p. Zdaniem skarżącej, jest zatem oczywiste, że skoro Państwowa Komisja Wyborcza postanowiła o odrzuceniu sprawozdania finansowego „P.” - nie ze względu na przekroczenie terminu, lecz z powodu przyjęcia środków finansowych z nieudokumentowanych źródeł - to przyjęła złożone sprawozdanie i merytorycznie je rozpoznała. W takiej zaś sytuacji Państwowa Komisja Wyborcza nie miała podstaw, aby występować do Sądu Okręgowego o wykreślenie skarżącej z ewidencji partii politycznych, a co za tym idzie Sąd pierwszej instancji winien taki wniosek oddalić.

Ponadto, skarżąca stwierdziła, że w jej ocenie skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Po pierwsze, bez wątpienia wystąpiły bowiem uchybienia,

na które skarżąca powołuje się, a ponadto są one widoczne gołym okiem, bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Po drugie, jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Po trzecie, podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Stosownie do art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada też przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie

problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Skarga kasacyjna jest natomiast oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN

157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437), jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Oceniając wniosek skarżącej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sąd Najwyższy wstępnie zauważa, że łączy on przesłankę oczywistej zasadności skargi z wystąpieniem istotnego zagadnienia prawnego, odnosząc obie te przesłanki do tych samych przepisów prawa materialnego. Tymczasem, już tylko z samej przedstawionej wyżej istoty ustawowych przesłanek przedsądu, przewidzianych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., wynika, że co do zasady nie mogą one występować jednocześnie. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego rozstrzygnięcia zależy wydanie prawidłowego orzeczenia co do istoty sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego. Skarga kasacyjna nie może być, z kolei, uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, iż konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w

tej sprawie zagadnienia prawnego (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964).

Kwestia przedstawiona przez skarżącą i nazwana przez nią istotnym zagadnieniem prawnym nie spełnia, z kolei, wyżej określonych kryteriów przewidzianych dla tej przesłanki przedsądu. Należy bowiem przypomnieć, że zgodnie z art. 38c ust. 1 u.p.p., w przypadku niezłożenia przez partię polityczną sprawozdania w terminie określonym w art. 38 ust. 1 powołanej ustawy, Państwowa Komisja Wyborcza występuje do Sądu z wnioskiem o wykreślenie tej partii z ewidencji partii politycznych. Zgodnie z art. 38c ust. 2 u.p.p., Sąd, po przeprowadzeniu rozprawy, wydaje natomiast postanowienie o wykreśleniu wpisu partii politycznej z ewidencji. Obowiązek złożenia do Państwowej Komisji Wyborczej, nie później niż do dnia 31 marca każdego roku, sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w poprzednim roku kalendarzowym, wynika jednoznacznie z art. 38 ust. 1 powołanej ustawy. Przewidziany w tym przepisie termin do składania sprawozdania ma charakter terminu ustawowego i nie jest możliwe jego przywrócenie, bez względu na okoliczności, które były przyczyną opóźnienia. Jedynym przewidzianym ustawą skutkiem niedochowania tego terminu jest uruchomienie procedury przewidzianej w art. 38c ust. 1 i 2 u.p.p., w ramach której ani Państwowa Komisja Wyborcza, ani też Sąd będący adresatem wniosku Państwowej Komisji Wyborczej nie mają możliwości dokonania oceny przyczyn niedochowania terminu i każdy z tych organów jest obowiązany podjąć przewidziane dla niego działania. Obowiązkiem Państwowej Komisji Wyborczej jest wystąpienie do Sądu z wnioskiem o wykreślenie wpisu partii politycznej z ewidencji, a obowiązkiem Sądu – wydanie postanowienia o wykreśleniu wpisu partii politycznej z ewidencji. Żadnych innych rozstrzygnięć w tym względzie ustawa nie przewiduje (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2004 r., III SZP 3/04, OSNP 2005 nr 8, poz. 117).

Nieprawidłowy jest również tok rozumowania przedstawiony przez skarżącą, zgodnie z którym skoro Państwowa Komisja Wyborcza postanowiła o odrzuceniu sprawozdania finansowego „P.” uchwałą z dnia 22 września 2014 r. - nie ze

względu na przekroczenie terminu, lecz z powodu przyjęcia środków finansowych z nieudokumentowanych źródeł - to przyjęła złożone sprawozdanie i merytorycznie je rozpoznała i tym samym nie miała podstaw, aby występować do Sądu o wykreślenie skarżącej z ewidencji partii politycznych. Należy bowiem wyjaśnić, że wydanie przez PKW uchwały z dnia 22 września 2014 r. nie ma żadnego wpływu na rozstrzygnięcie w przedmiocie wykreślenia wpisu partii z ewidencji. Z przepisów ustawy o partiach politycznych nie wynika w szczególności, ażeby warunkiem wystąpienia przez PKW z wnioskiem o wykreślenie partii politycznej z ewidencji było uprzednie odrzucenie jej sprawozdania finansowego (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2006 r., III SW 14/06, OSNP 2007 nr 17-18, poz. 267). Przepis art. 38c u.p.p. ma charakter obligatoryjny i nie wiąże wykreślenia wpisu partii do ewidencji z badaniem przez PKW sprawozdania finansowego tej partii złożonego po upływie terminu. Analizując tę kwestię z drugiej strony, wypada natomiast stwierdzić, że złożenie sprawozdania po terminie nie stanowi przesłanki jego odrzucenia, co jednoznacznie wynika z treści art. 38a u.p.p. Przepisy Art. 38a i art. 38c są całkowicie niezależnymi od siebie regulacjami ustanawiającymi odrębne tryby postępowania o odrębnych skutkach. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie przyjmuje się zaś, że wykreślenie partii z ewidencji partii politycznych nie zwalnia pełnomocnika finansowego jej komitetu wyborczego, który brał udział w wyborach, z obowiązku złożenia sprawozdania finansowego o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych tego komitetu wyborczego w terminie 3 miesięcy od dnia wyborów, które podlega weryfikacji przez właściwe organy wyborcze, niezależnie od tego, że odpowiedzialność za potencjalne zobowiązania związane z rozliczeniem korzyści majątkowych przyjętych przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów ustawy (prawa wyborczego), ponosi partia, która go utworzyła (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2012 r., III SW 2/12, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 71). Wypada też podkreślić, że złożenie sprawozdania finansowego jest czynnością niezbędną do przeprowadzenia likwidacji partii (por. powołane wcześniej postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2006 r., III SW 14/06).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżąca nie wykazała potrzeby rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.